

Skörd av trädgårdsväxter 2016

Horticultural production 2016

I korta drag

Kraftigt minskad skörd av purjolök

Den svenska produktionen av purjolök minskade med 40 procent mellan 2015 och 2016, från 4 900 till 2 900 ton. Under samma period minskade även skördarna av broccoli och blomkål med 29 respektive 11 procent. Som kontrast ökade istället växthusproduktionen av gurka och kruksallat med 16 procent vardera, medan antalet skördade krukor med kryddväxter ökade med 8 procent. Skördarna av såväl gurka som kryddväxter i växthus var därmed rekordstora.

Sett till areal är jordgubbar den största svenska trädgårdsgrödan med en areal om 2 301 hektar år 2016, följd av morot, äpple och matlök med arealer om 1 997, 1 537 respektive 1 333 hektar.

Jörgen Persson, 036 – 15 59 43
statistik@jordbruksverket.se

Statistiken har producerats av Statens Jordbruksverk, som ansvarar för officiell statistik inom området.

Serie JO – Jordbruk, skogsbruk och fiske. Utkom den 28 mars 2017.
Utgivare av Statistiska meddelanden är Helen Stoye, SCB.

Innehåll

Statistiken med kommentarer	3
Bra att veta	3
Växthusodling	3
Frilandsodling	4
Tabeller	6
Teckenförklaring	6
1. Areal för undersökta trädgårdsväxter 2002–2016	7
2. Skörd av undersökta trädgårdsväxter 2006–2016	8
Fakta om statistiken	9
Detta omfattar statistiken	9
Så görs statistiken	9
Statistikens tillförlitlighet	9
Annan statistik	10
In English	11
Summary	11
List of tables	11
List of terms	11

Statistiken med kommentarer

Bra att veta

I den här rapporten redovisar vi arealer och skördar för några av de mest producerade ätliga grödorna i svensk trädgårdsodling. Statistiken omfattar produktionen från alla kända yrkesmässiga odlare av trädgårdsgrödor med en yta om minst 0,25 hektar på friland eller 200 kvadratmeter i växthus. Resultaten baseras på en enkätundersökning som skickades ut till en dryg femtedel av dessa odlare, där vi frågade efter hur stor areal som ägnats åt odling av respektive gröda, samt hur stor skörd man producerat år 2016. Utifrån de insamlade uppgifterna har vi sedan skattat totala arealer och total produktion av respektive gröda.

I texten noteras förändringar i jämförelse med tidigare år eller perioder i de fall dessa kan anses vara statistiskt säkerställda utifrån de skattade värdena och deras medelfel. I detta fall innebär en statistiskt säkerställd skillnad att man med 95 % säkerhet kan säga att förändringarna är en följd av skillnader i data, och inte en följd av urvalsfel i undersökningen. Detta gäller dock inte avkastningsberäkningarna, där vi inte har uppskattat den statistiska osäkerheten. Därför ska också skillnader i avkastning beaktas med försiktighet.

Produktionen redovisas i form av bruttoskördar, det vill säga mängden gröda direkt efter skörd innan sortering, tvättning och rensning.

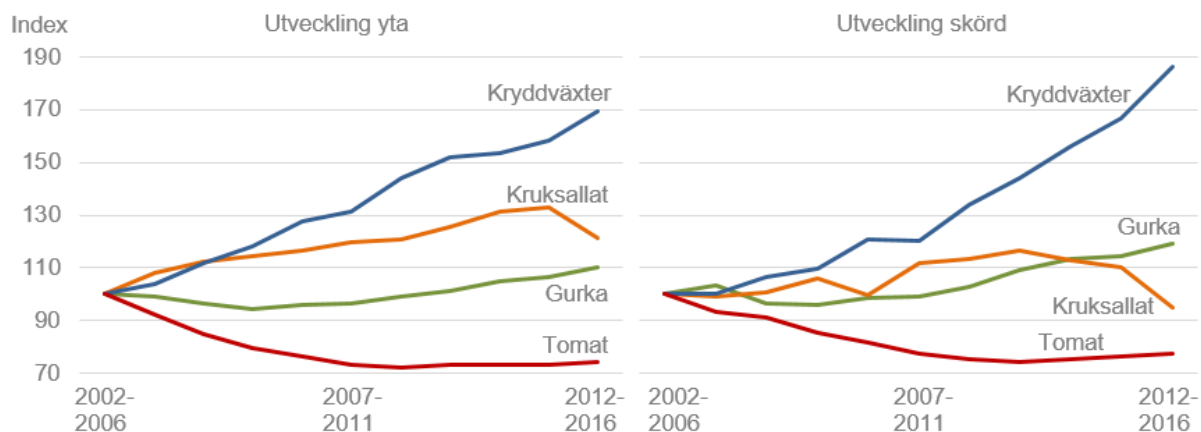
Växthusodling

Undersökningen omfattar växthusodlingen av gurka, kruksallat, kryddväxter och tomat. År 2016 var de odlade ytorna för gurka och tomat 712 500 respektive 375 900 kvadratmeter, vilket inte utgör några signifikanta skillnader jämfört med året före (Tabell 1). Ytan för odling av gurka har däremot ökat med 36 % sedan en bottennivå 2009, medan ytan för tomatodling förblivit relativt konstant under de senaste åtta åren efter en kraftig nedgång mellan åren 2002 och 2008 (Figur A visar utvecklingen mellan 2002 och 2016 som indexerade femåriga löpande medelvärden).

Ytan för odling av kruksallat minskade med 16 % mellan 2015 och 2016, medan ytan för odling av kryddväxter istället ökade med 6 % under samma period. Kruksallat och kryddväxter odlas i många fall i samma system där en ökning av den ena grödan sker på bekostnad av den andra. Den sammanlagda växthusytan för odling av kruksallat och kryddväxter har förblivit i princip oförändrad kring 160 000 kvadratmeter de senaste fem åren (Tabell 1). Under samma period har däremot fördelningen av växthusyta mellan de dessa grödor förändrats påtagligt, från att ha varit 1,6 gånger större för odling av kryddväxter 2012, till att ha blivit 2,5 gånger större 2016 (Tabell 1; Figur A).

Figur A. Utveckling för ytor och skördar i växthusodlingen

Uttryckt som indexerade femåriga löpande medelvärden för respektive gröda. Index satt till 100 för medelvärdet åren 2002–2006.

Skörden av gurka har ökat med 16 % sedan 2015 och blev 32 600 ton under 2016, medan skörden av tomat stannade på 14 600 ton, vilket inte innebar någon påtaglig förändring från året innan (Tabell 2). Skörden av kruksallat ökade 16 % jämfört med närmast föregående år, men låg i linje med den genomsnittliga skörden för det senaste decenniet (med undantag av 2011, som uppvisade en ovanligt hög produktion). Skörden av kryddväxter ökade med 8 % mellan 2015 och 2016, en fortsättning på den trend av ökande skörd som pågått under de senaste fem åren som innebar att produktionen år 2016 var den högsta hittills.

Avkastningen för gurka tangerade rekordet från 2013 på 45,8 kg per kvadratmeter, medan avkastningen för tomat var att betrakta som normal. Den samlade avkastningen för kruksallat och kryddväxter var 16 % högre 2016 än genomsnittet för de närmast föregående 5 åren, som en följd av ökade avkastningar för båda grödorna (Tablå A).

Kryddväxter och kruksallat odlas ofta i rörliga system vilket leder till att den totala odlade ytan skiljer sig markant från den växthusyta som presenteras här och att beräkningarna av avkastning därför kan vara missvisande för dessa grödor.

Tablå A. Avkastning för växthusgrödor år 2002–2016

"K+K" motsvarar den sammanräknade avkastningen för kryddväxter och kruksallat. Avkastningen för kryddväxter och kruksallat är att betrakta som osäker, eftersom den baseras på växthusyta och inte på den faktiska odlade ytan.

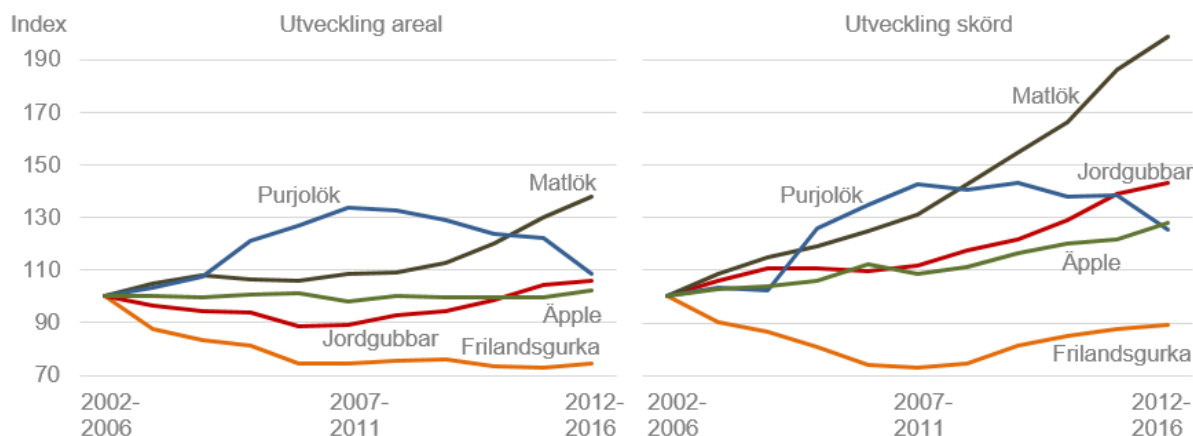
	5-årigt medelvärde					2015	2016
	2002–2006	2005–2009	2007–2011	2009–2013	2011–2015		
Gurka (kg/kvm)	40,9	41,5	42,1	44,0	43,9	41,7	45,8
Tomat (kg/kvm)	36,6	39,2	38,7	37,2	38,0	39,0	38,8
K+K (st/kvm)	..	332	330	337	349	363	404

Frilandsodling

Sedan en lång tid tillbaka är jordgubbar, morot och äpple de tre trädgårdsgrödor som odlas på störst areal i Sverige, med skördade arealer om 2 301, 1 997 respektive 1 537 hektar år 2016. Purjolök stod för den relativt sett största förändringen mellan 2015 och 2016, där den skördade arealen minskade med 36 % till 99 hektar. Den skördade arealen för frilandsgurka och vitkål ökade istället med 16 respektive 19 %, medan arealen för isbergssallat och blomkål minskade med 7 respektive 9 %.

Figur B. Utveckling för arealer och skördar i frilandsodlingen

Uttryckt som indexerade femåriga löpande medelvärden för respektive gröda. Index satt till 100 för medelvärdet åren 2002–2006. Endast vissa grödor visas.

Sett i ett längre perspektiv har den skördade arealen för de undersökta trädgårdsgrödorna med ett par undantag förändrats i relativt liten utsträckning (Tabell 1). Arealen för matlök har dock ökat med 66 % mellan 2002 och 2016, där den största ökningen skedde efter år 2010. Som kontrast minskade arealen för odling av frilandsgurka med 48 % mellan 2002 och 2007, men har sedan förblivit relativt konstant. Arealen för purjolök visade upp en stor ökning under perioden 2002–2009, men har sedan dess sjunkit tillbaka till den ursprungliga nivån (Figur B visar utvecklingen mellan 2002 och 2016 som indexerade femåriga löpande medelvärden).

Om man ser till producerad mängd var morot den största åtliga trädgårdsgrödan 2016 med en skörd på 111 600 ton, följd av matlök, äpple och isbergssallat med skördar på 59 400, 26 800 respektive 24 200 ton. De enda grödorna som uppvisade några påtagliga förändringar i produktion var purjolök, broccoli och blomkål, vars produktion minskade med 40, 29 respektive 11 % under 2016 jämfört med året innan.

Sett i ett längre perspektiv har produktionen av framför allt jordgubbar, matlök och äpple ökat rejält. Medan produktionen av såväl jordgubbar som äpple har gått upp med ungefär 50 % mellan 2002 och 2016, har lökproduktionen ökat med mer än 150 % under samma period (Tabell 2; Figur B). Ingen av de undersökta grödorna har visat upp någon drastiskt sjunkande produktion jämfört med år 2002, men produktionen av purjolök och frilandsgurka har däremot varierat kraftigt under perioden, även om produktionen 2016 inte skilde sig påtagligt från produktionen 2002.

För broccoli, frilandsgurka, matlök, morot och vitkål blev avkastningen något lägre 2016 jämfört med både 2015 och genomsnittet för perioden 2011–2015 (Tablå B). För purjolök sjönk avkastningen tillbaka till genomsnittet för 2011–2015, från en ovanligt hög avkastning 2015. För isbergssallat och äpple ökade avkastningen något, medan övriga grödor inte visade upp några påtagliga förändringar.

Avkastningen för matlök och äpple har ökat ordentligt sedan början av 2000-talet och var 35 respektive 26 % högre 2016 jämfört med genomsnittet för perioden 2002–2006. För äpple beror den ökade avkastningen i huvudsak på en kontinuerligt ökande andel moderna, täta och högavkastande odlingar. Även för gurka och jordgubbar syns en bestående ökning i avkastning i det lite längre perspektivet.

Tablå B. Avkastning i ton per hektar för frilandsgroddor år 2002–2016

	5-årigt medelvärde					2015	2016
	2002–2006	2005–2009	2007–2011	2009–2013	2011–2015		
Blomkål	16,6	17,1	17,8	18,3	17,7	16,9	16,3
Broccoli	8,5	8,8	6,4
Gurka	49,1	49,0	48,1	52,2	58,8	60,7	55,0
Isbergssallat	24,1	23,7	23,5	24,9	24,9	22,6	24,4
Annan sallat	9,8	9,8
Jordgubbar	5,0	5,9	6,2	6,4	6,6	6,8	6,5
Matlök	33,0	36,9	39,9	45,2	47,1	49,9	44,5
Morot	53,5	56,1	54,9	59,3	59,4	57,6	55,9
Purjolök	25,9	26,9	27,6	28,8	29,4	31,8	29,3
Sparris	1,5	1,6
Vitkål	42,1	45,0	44,9	46,4	44,0	44,6	38,5
Äpple	13,8	14,6	15,3	16,1	16,8	16,9	17,4

Tabeller

Teckenförklaring

Legend

–	Noll	Zero
0	Mindre än 0,5	Less than 0.5
0,0	Mindre än 0,05	Less than 0.05
..	Uppgift inte tillgänglig eller för osäker för att anges	Data not available or too uncertain for publication

1. Areal för undersökta trädgårdsväxter 2002–2016**1. Area for crops included in survey, 2002–2016**

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Relativt medelfel 2016
Odlad yta eller växthusyta (kvadratmeter)																
Gurka (odlad yta)	605 900	595 800	588 300	..	545 900	524 700	630 100	605 700	656 300	608 900	634 600	671 800	712 500	4 %
Kruksallat (växthusyta)	..	35 200	38 700	44 400	62 500	60 100	44 100	43 100	49 000	69 900	62 800	54 400	56 200	52 600	44 100	0 %
Kryddväxter (växthusyta)	71 800	61 500	65 300	63 100	90 700	91 100	91 000	77 100	103 400	116 300	95 500	105 700	111 700	0 %
Tomater (odlad yta)	642 100	561 600	505 300	456 000	430 100	439 100	370 100	367 800	370 500	349 400	421 000	388 100	367 800	379 200	375 900	7 %
Odlad frilandsareal (hektar)																
Blomkål	316	309	351	311	259	206	236	266	225	293	289	335	392	355	325	1 %
Broccoli	246	217	255	308	375	362	2 %
Gurka	278	209	205	226	164	145	161	182	156	160	159	168	152	150	175	3 %
Isbergssallat	1 092	762	926	1 211	1 088	1 118	1 222	1 149	1 052	1 128	1 112	1 111	1 168	1 063	993	2 %
Annan sallat (stora & små blad)	619	591	589	7 %
Jordgubbar	2 209	2 208	2 001	2 401	2 082	1 843	1 997	1 902	1 861	2 130	2 225	2 152	2 399	2 459	2 301	6 %
Matlök	805	710	915	902	894	1 018	849	844	865	1 017	1 036	1 007	1 152	1 294	1 333	14 %
Morot	1 820	1 861	2 060	1 727	1 925	1 804	1 734	2 008	1 474	1 927	2 135	1 767	1 942	2 006	1 997	8 %
Purjolök	99	121	122	127	141	121	144	207	162	181	116	120	175	154	99	1 %
Sparris	155	154	179	23 %
Vitkål	385	428	474	370	397	394	392	333	429	428	376	365	354	325	387	4 %
Äpple	1 334	1 481	1 380	1 440	1 592	1 363	1 432	1 435	1 494	1 371	1 517	1 386	1 444	1 494	1 537	10 %

2. Skörd av undersökta trädgårdsväxter 2006–2016

2. Production of crops included in survey, 2006–2016

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Relativt medelfel 2016
Växthusskörd (ton eller 1000-tal styck)																
Gurka (ton)	22 900	24 300	26 100	..	20 500	22 700	27 000	26 800	28 700	27 900	28 200	28 000	32 600	5 %
Kruksallat (1000-tal st)	15 000	12 700	12 700	19 200	16 600	14 200	13 900	16 700	14 600	25 900	15 200	16 300	13 800	12 600	14 600	0 %
Kryddväxter (1000-tal st)	22 600	..	23 800	19 400	26 800	22 900	30 500	27 400	32 400	25 900	38 700	42 300	41 200	44 900	48 400	0 %
Tomater (ton)	22 800	18 100	19 400	17 300	17 400	16 400	16 200	13 600	13 800	13 500	14 500	15 100	14 600	14 800	14 600	8 %
Frilandsskörd (ton)																
Blomkål	4 900	5 200	5 600	5 500	4 500	3 100	3 800	5 000	4 100	5 800	5 300	5 600	6 800	6 000	5 300	1 %
Broccoli	1 900	1 500	2 100	2 600	3 300	2 300	2 %
Gurka	12 300	9 100	10 800	11 500	9 400	7 000	7 200	7 900	7 900	8 700	8 000	10 600	10 000	9 100	9 600	2 %
Isbergssallat	23 400	22 100	23 300	27 200	26 200	26 600	28 500	28 500	24 100	25 800	33 400	26 200	29 800	24 000	24 200	2 %
Annan sallat (stora & små blad)	5 400	5 800	5 800	4 %
Jordgubbar	9 800	9 200	11 500	12 100	11 700	13 000	11 700	11 700	11 500	12 700	16 300	13 800	15 800	16 800	15 000	6 %
Matlök	23 200	23 400	31 500	28 600	32 800	34 900	32 800	37 000	36 900	41 600	50 400	49 600	53 300	64 600	59 400	10 %
Morot	84 800	95 700	109 000	96 200	116 600	89 400	91 600	122 600	83 000	104 900	128 700	112 800	119 000	115 600	111 600	10 %
Purjolök	2 600	3 600	2 400	3 400	3 800	3 100	3 500	6 100	4 800	5 000	2 800	3 900	5 300	4 900	2 900	2 %
Sparris	200	230	280	18 %
Vitkål	13 400	17 700	20 800	15 600	19 000	15 200	17 000	18 000	20 800	17 800	16 300	16 800	15 900	14 500	14 900	5 %
Äpple	18 000	21 500	18 500	17 700	24 000	21 000	22 200	21 000	23 500	20 700	23 400	27 400	24 600	25 300	26 800	11 %

Fakta om statistiken

Detta omfattar statistiken

Statistiken omfattar alla kända odlare som år 2016 bedrev yrkesmässig odling av trädgårdsgrödor på en yta om minst 0,25 hektar friland, eller 200 kvadratmeter växthus.

Data gällande kalenderåret 2016 inhämtades för antingen växthusyta, odlad växthusyta eller odlad frilandsareal samt produktion (i vikt eller antal) för:

- Växthusodlad gurka, kruksallat, kryddväxter och tomat
- Frilandsodlad blomkål, broccoli, gurka, isbergssallat, annan sallat (stor- och småbladig), jordgubbar, matlök (gul och röd), morot, purjolök, sparris, vitkål samt äpple

Så görs statistiken

En frivillig enkätundersökning skickades via post ut till ett urval företag som tidigare odlat trädgårdsväxter eller som registrerats för trädgårdsodling i Jordbruksverkets statistiska Lantbruksregister eller administrativa stödregister, samt till företag som registrerat trädgårdsodling i någon form i Statistiska centralbyråns företagsregister. Den totala populationsramen (det antal företag som urvalet gjordes från) bestod av 3 180 företag, av vilka en knapp femtedel (697 stycken) fick sig tillskickat enkäter.

I syfte att täcka en så stor andel av den faktiska odlingen som möjligt gjordes ett stratifierat urval, där de största kända företagen för respektive gröda totalundersöktes, medan mindre sedan tidigare kända producenter urvalsundersöktes. Ytterligare urvalsgrupper (strata) inkluderade bland annat ett urval trädgårdsföretag utan tidigare känd produktion av de aktuella grödorna.

De företag som inte svarat på enkäten inom 6 veckor (och en påminnelse via post) kontaktades per telefon för att inhämta uppgifterna. För de företag som inlämnat ofullständiga uppgifter (partiellt bortfall), kompletterades dessa i möjlig mån också via telefonkontakt. I de fall detta inte var möjligt imputerades medelvärden för respektive odlingar i samma storleksordning av respektive gröda. I de fall vi inte kunde få kontakt med företag som med säkerhet bedrev trädgårdsodling 2016, imputerades senast kända värden för respektive grödor.

Efter imputeringar viktades resultaten från inkomna data upp genom rak uppräknings inom respektive stratum och summerades för att få fram total areal och produktion för respektive gröda.

Statistikens tillförlitlighet

Undersökningen är behäftad med täckningsfel, urvalsfel, bortfallsfel, mätfel och bearbetningsfel. Övertäckningen kan inte fastställas i denna undersökning, men skulle påverka resultaten i mycket liten utsträckning. Undertäckning förekom endast i den mån det fanns nystartad trädgårdsodling som inte registrerats i någon av våra använda källor under 2016.

Urvalsfel kan enbart förekomma i de strata där urval gjorts, som omfattar 2 784 av populationsramens 3 180 företag. Urvalet inom respektive stratum gjordes slumpmässigt, varför eventuella urvalsfel torde vara små. Totalt svarade 597 av de 697 företagen i urvalet på undersökningen, vilket innebär ett svarsbortfall om 14 %. Utöver dessa företag totalimputerades ytterligare 44 företag, vilket resulterade i ett totalt bortfall om 8 %. Den lägsta svarsfrekvensen i något enskilt stratum uppgick till 63 %. Bortfallet komparerades genom rak uppräknings av resultaten inom respektive stratum.

Av de inkomna svaren saknade 9 % enstaka uppgifter (partiellt bortfall). Detta tyder på att vissa efterfrågade data kan ha varit svåra för brukarna att uppskatta, och ger upphov till ett visst mätfel. Till synes orimliga angivna värden har kontrollerats och i förekommande fall korrigerats. Som helhet uppskattas mätfelet ha liten inverkan på resultaten. Bearbetningsfel kan förekomma genom felaktig digitalisering av data, felaktiga imputeringar och felaktiga beräkningar. Korrekturläsning av såväl data som beräkningar har skett löpande vid ett flertal tillfällen under dataanalysen, varför bearbetningsfelen uppskattas vara små.

Medelfelet för de redovisade resultaten uppgick till maximalt 23 % för arealdata och 18 % för produktionsdata (Tabell 1 och 2). Medelfelet är ett mått på de redovisade uppgifternas precision och täcker de felaktigheter som urvals- och bortfallsfel kan ge upphov till. Utifrån medelfelen kan ett 95-procentigt konfidensintervall beräknas enligt följande exempel: För den redovisade produktionen av tomat kan man med 95 % säkerhet säga att det sanna värdet ligger i intervallet 12 329–16 915 ton tomat, det vill säga: $14\,622 \pm (1,96 \times 8,0\% \text{ medelfel} \times 14\,622)$. I detta konfidensintervall ingår dock inte effekterna av undertäckning, mätfel och bearbetningsfel.

I det här Statistiska meddelandet noteras skillnader mellan enskilda års areal eller produktion i de fall då värdenas 95-procentiga konfidensintervall inte överlappar med varandra. Detta utgör en konservativ metod för att jämföra värden utifrån en signifikansnivå på 5 %, i vilken risken att peka ut en förändring som inte är sann (så kallade typ II-fel) är relativt liten, men risken att missa en del faktiska skillnader istället är något större (typ I-fel).

Annan statistik

Trädgårdsproduktion 2014, JO 33 SM 1501

Trädgårdsundersökningen 2015, JO 28 SM 1601

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i dokumentet ”Kvalitetsdeklaration” som publiceras tillsammans med detta Statistiska meddelande.

In English

Summary

If you would like to download the publication in PDF format, then please click on the link “Första sidan – I korta drag” above, then click on the link “Hela publikationen (PDF)”.

The Swedish leek production decreased by 40 % between the years 2015 and 2016, from 4 900 to 2 900 tonnes. During the same period the harvest of broccoli and cauliflower decreased by 29 and 11 %, respectively. In contrast, the greenhouse production of cucumber and potted lettuce increased by 16 %, while the harvested number of greenhouse-grown aromatic plants increased by 8 %. In consequence, the harvests of greenhouse-grown cucumber and aromatic plants were the largest to date.

With respect to the harvested amount, carrot has long since been the most important Swedish edible horticultural crop, exhibiting a harvest of just below 112 000 tonnes in 2016. When instead looking at cultivated area, strawberries constitute the largest crop with a planted area of 2 301 hectares in 2016, followed in descending order by carrots, apples and onions.

List of tables

Legend	6
1. Area for crops included in survey, 2002–2016	7
2. Production of crops included in survey, 2006–2016	8

List of terms

Annan sallat	Lettuce (except Iceberg lettuce)
Areal	Area
Blomkål	Cauliflower
Broccoli	Broccoli
Friland	Open ground
Gurka (friland)	Gherkin
Gurka (växthus)	Cucumber
Hektar (ha)	Hectare
Isbergssallat	Iceberg lettuce
Jordgubbar	Strawberries
Kruksallat	Potted lettuce
Kryddväxter	Aromatic plants
Kvadratmeter (kvm)	Square meters
Matlök	Onions
Medelfel	Standard error
Morot	Carrot
Purjolök	Leek
Skörd	Harvest
Sparris	Asparagus
Stycken (st)	Pieces
Tomat	Tomato
Ton	Metric ton
Vitkål	White cabbage
Växthus	Greenhouse
Äpple	Apple